

Cikkismertetés: Hogyan változott az iskolázottságnak a várható élettartamra kifejtett hatása Belgiumban?

Article review: How did change the educational effect on life expectancy in Belgium

Ismertető: Maródi Ágnes ✉
Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola

Ismertetett cikk: Renard F, Devleeschauwer B, Van Oyen H, et al.: Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study. *Arc. of Pub. Health* 77, 6 (2019). doi: [10.1186/s13690-019-0330-8](https://doi.org/10.1186/s13690-019-0330-8)

Beküldve: 2019. 10. 07.
doi: 10.24365/ef.v61i1.525

Kulcsszavak: korlátozottság-mentes élettartam; várható élettartam; iskolai végzettség; egyenlőtlenség; Belgium

Keywords: barrier-free life expectancy; life expectancy; education level; inequalities; Belgium

BEVEZETÉS

A szocioökonómiai státusz terén mutatkozó egészség-egyenlőtlenség csökkentésének kérdése népegészségügyi prioritás, ezért fontos ennek nyomon követése, melynek során a népesség összetételének változásait is figyelemmel kell kísérni. A szerzők a várható életkor és a korlátozottság-mentesen várható élettartam egyenlőtlenségeinek alakulását elemezték az iskolai végzettség figyelembevételével Belgiumban, 2001 és 2011 között.

MÓDSZEREK

A várható élettartam és a korlátozottság-mentesen várható élettartam szocioökonómiai státuszbeli különbségeinek kiszámításához a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatokat, a belga nemzeti nyilvántartásban szereplő halálozási adatokat, valamint a 2001-2013 közötti belga egészségfelmérések eredményeit vették alapul. A tanulmányban a 25

évesen várható élettartamot (*life expectancy at age 25*, LE25) és a 25 évesen várható korlátozottság-mentes élettartamot (*disability-free life expectancy at age 25*, DFLE25) vetették össze az iskolai végzettséggel (alapfok, középfok, felsőfok).

EREDMÉNYEK

Mind a nők, mind a férfiak iskolai végzettsége esetén eltolódás figyelhető meg a magasabb iskolai végzettség felé 2001 és 2011 között: a legalacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya csökkent (férfiaknál 42%-ról 36,3%-ra, nőknél 45,4%-ról 38,2%-ra), míg a közép- és a felsőfokú végzettségűek aránya mindkét nemnél nőtt. Az eredmények alapján a 25 éves életkor alapján várható élettartam minden iskolai végzettség és mindkét nem esetében nőtt a 2001-es adatokhoz képest, a nőknél kisebb mértékben, mint a férfiaknál, és majdhogynem változatlan maradt az alacsony iskolai végzettségű nők körében. [1. táblázat]

1. táblázat: 25 éves korban várható élettartam változása 2001 és 2011 között az iskolai végzettség egyenlőtlenségeit figyelembe véve

Iskolai végzettség	Várható élettartam 25 éves kor alapján, 2001	Várható élettartam 25 éves kor alapján, 2011	2001 és 2011 közötti különbség	p-érték	Egyenlőtlenség a felsőfokú végzettséghez képest 2001-ben	Egyenlőtlenség a felsőfokú végzettséghez képest 2011-ben	Abszolút különbség	A különbség %-ban	p-érték
Férfiak									
Különbségek									
alapfok	50,63	51,74	1,11	<0,001	5,19	6,07	+0,87	+16,8%	<0,001
középfok	53,18	54,73	1,55	<0,001	2,65	3,08	+0,43	+16,2%	<0,001
felsőfok	55,82	57,81	1,99	<0,001	ref	ref	ref	ref	/
Összetett Egyenlőtlenségi Index									
Abszolút Összetett Egyenlőtlenségi Index	.	.	.	.	3,14	3,36	+0,23	+7,3%	<0,001
Relatív Összetett Egyenlőtlenségi Index	.	.	.	.	6,10%	6,30%	+0,2%	3,30%	0,004
Nők									
Különbségek									
alapfok	57,14	57,32	0,18	<0,001	3,76	4,58	+0,82	+21,8%	<0,001
középfok	59,14	60,09	0,95	<0,001	1,76	1,81	+0,05	+2,8%	0,4561
felsőfok	60,90	61,90	1,00	<0,001	ref	ref	ref	ref	/
Összetett Egyenlőtlenségi Index									
Abszolút Összetett Egyenlőtlenségi Index	.	.	.	.	2,32	2,38	+0,05	+2,2%	0,217
Relatív Összetett Egyenlőtlenségi Index	.	.	.	.	4,10%	4,00%	-0,1%	-2,4%	0,696

Forrás: Renard F et al. Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study. *Arc. of Pub. Health* 2019; 77: 6.

A nők 25 éves korban várható élettartama sokkal magasabb, mint a férfiaké, függetlenül az iskolai végzettségtől. A 25 éves korban várható élettartam férfiaknál mindhárom iskolai végzettség esetén magasabb volt 2011-ben: az alapfokú és felsőfokú végzettségűek közötti különbség 16,8%-kal növekedett (5,19 évről 6,07 évre).

A férfiak körében a 25 éves korban várható korlátozottság-mentes élettartam 4,7 évvel növekedett a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők csoportjában, de a többi végzettség esetén nem változott. A nők 25 éves korban várható korlátozottság-mentes élettartama magasabb volt 2001-ben, mint a férfiaké, az iskolai végzettségtől függetlenül. 2001 és 2011 között a nők korlátozottság-mentes várható élettartama 3,78 évvel csökkent az alapfokú végzettséggel rendelkezők csoportjában, a többi végzettség esetében ez az élettartam forma nem változott.

ÖSSZEGZÉS

A 25 éves kor alapján várható élettartam minden iskolai végzettség esetében nőtt, a növekedés mértéke azonban nagyobb volt a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknél, ami a legalacsonyabb és a legmagasabb iskolai végzettségűek közti különbség növekedéséhez vezetett. A legalacsonyabb és a legmagasabb végzettségűek közti különbség a várható élettartam esetében férfiaknál a 2001-es 5,19 évről 2011-re 6,07 évre nőtt (+17%), míg a nőknél 3,76 évről 4,58 évre emelkedett (+22%). A nők körében a várható élettartam a férfiakhoz viszonyítva mérsékeltebben nőtt 2001-ről 2011-re, ami a nemek közti különbség csökkenéséhez vezetett. [2. táblázat]

Férfiaknál a 25 éves életkorban korlátozottság-mentesen várható élettartam csak a magasan képzettek esetében nőtt, a többi iskolai végzettség

esetén nem változott szignifikánsan, ami a különbségek növekedéséhez vezetett 2011-re. A 25 éves életkor alapján várható korlátozottság-mentes élettartam nők esetében csökkent az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők csoportjában, míg a közép- és felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezőknél változatlan maradt. 2011-ben a legmagasabb

és a legalacsonyabb iskolai végzettségűek közti különbség a 25 évesen várható korlátozottság-mentes élettartam tekintetében a férfiaknál 10,4 év, míg a nőknél 13,5 év volt, ami a 2001-es 6,51 év (férfiaknál) és 9,30 év (nőknél) különbségekhez képest a férfiaknál 61%-os, a nőknél 44%-os növekedést eredményezett.

2. táblázat: A várható élettartam és korlátozottság-mentes várható élettartamának megoszlása az iskolai végzettség és nem szerint 25, 30, 50 és 65 éves korban, Belgiumban, a 2011-es (5 évvel után követett) adatokból kalkulálva, a belga nemzetiségű lakosság körében

Életkor	Várható élettartam					Korlátozottság-mentesen várható élettartam				
	Alapfokú végzettség	Középfokú végzettség	Felsőfokú végzettség	Hiányzó adat	Az alap- és a felsőfokú végzettség közötti különbség években	Alapfokú végzettség	Középfokú végzettség	Felsőfokú végzettség	Hiányzó adat	Az alap- és a felsőfokú végzettség közötti különbség években
Férfiak										
25	51,74	54,73	57,81	48,53	6,07	37,02	42,05	47,49	35,35	10,47
30	47,13	49,96	52,90	43,94	5,77	32,87	37,55	42,80	30,86	9,93
50	29,13	31,23	33,56	26,17	4,43	18,10	21,82	24,78	15,94	6,68
65	17,43	18,84	20,39	15,47	2,96	10,8	12,19	13,33	9,34	2,53
Nők										
25	57,32	60,09	61,9	53,83	4,58	35,54	42,98	48,98	37,5	13,44
30	52,52	55,17	56,94	49,15	4,42	32,08	38,37	44,34	33,33	12,26
50	33,94	36,03	37,47	31,29	3,53	19,51	22,3	27,22	17,95	7,71
65	21,21	22,77	23,81	19,77	2,60	10,70	12,72	15,31	10,72	4,61

Forrás: Renard F, Devleeschauwer B, Van Oyen H, et al.: Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study. *Arc. of Pub. Health* 2019; 77: 6.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

Az egészséges életévek számának a növelése fontos egyéni és társadalmi szinten egyaránt, amihez szükséges az iskolázottság, mely összefüggést mutat a várható élettartammal és az egyén egészségi állapotával. Egy átfogó tervet szükséges kidolgozni az egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségek kezelése érdekében, különös figyelmet fordítva az alacsony végzettségűek egészségének javítására.